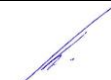

RAPPORT
betreffende een
vleermuisonderzoek
Waterkanten
te Lisse

Datum : 23 oktober 2017
Kenmerk : J824/ADO

Opdrachtgever : VORM
De heer A.N. de Haas
Postbus 16
3350 AA Papendrecht

Goedkeuring		Datum	Handtekening
De heer R.F.M. Sluijs Ecoloog	Opsteller, auteur	23-10-2017	
De heer A. van Dortmont	Vrijgave rapportage	23-10-2017	

© IDDS B.V.

Noordwijk

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

NOORDWIJK (hoofdkantoor)

's-Gravendijkseweg 37
Postbus 126
2200 AC Noordwijk

T 071 - 402 85 86
info@idds.nl
www.idds.nl

VEENENDAAL

T 0318 - 69 00 22

BREDA

T 076 - 548 66 20

HOOGVEEN

T 0528 - 72 22 29

SEVENUM

T 077 - 467 05 86

www.idds.nl

Werkwijze vleermuisonderzoek

VORM is voornemens de flats aan de Van Speijkstraat te Lisse te slopen en het groen daaromheen te verwijderen ten behoeve van nieuwbouw. De quickscan ecologie van 12 juli 2017, definitieve versie 23 oktober 2017 (IDDS BV kenmerk J824/ADO) gaf aanleiding tot een nader onderzoek naar vleermuizen. Bij het uitvoeren van dit onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en de functionaliteit van het leefgebied is gewerkt volgens de richtlijnen die zijn opgesteld door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO, soortenstandaarden) en het landelijk vastgestelde vleermuisprotocol (opgesteld door Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureaus, 2017).

Vleermuizen vormen een nachttactieve soortgroep. Daarom hebben vier nachtelijke veldbezoeken plaatsgevonden. Tijdens de nachtbezoeken is gewerkt met een batdetector om eventueel aanwezige vleermuizen waar te nemen (type Elekon Batlogger M). Twee bezoeken zijn uitgevoerd tijdens de kraamperiode en twee bezoeken tijdens de paarperiode. Alle bezoeken vallen in de onderzoeksperiode voor zomerverblijven en vliegrouten, waardoor de aanwezigheid hiervan eveneens voldoende is onderzocht.

Overzicht uitgevoerde veldbezoeken

DATUM	TIJD	SOORTGROEP	WEERSOMSTANDIGHEDEN
07-07-2017	22:00-00:06 uur (zon onder 22:03)	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijven)	Droog, wind 0 Bft, ca. 19°
21-07-2017	21:52-00:55 uur (zon onder 21:49)	Vleermuizen (zwermen, kraam- en zomerverblijven)	Droog, wind 1-3 Bft ca. 20°
01-09-2017	04:50-06:39 uur (zon op 6:53)	Vleermuizen (zwermen, paar- en zomerverblijven)	Droog, wind 0 Bft ca. 14°
24-09-2017	22:57-01:00 uur (middernachtbezoek)	Vleermuizen (zwermen, paar- en zomerverblijven)	Droog, wind 0 Bft, ca. 15°

Ter plaatse zijn vleermuizen waargenomen en is via het geluid van de batlogger vastgesteld welke soorten dit zijn. Met de batlogger zijn alle vleermuisgeluiden opgenomen. Hieronder volgt een uiteenzetting van de resultaten na het uitlezen en interpreteren van de gegevens via software (BatExplorer).

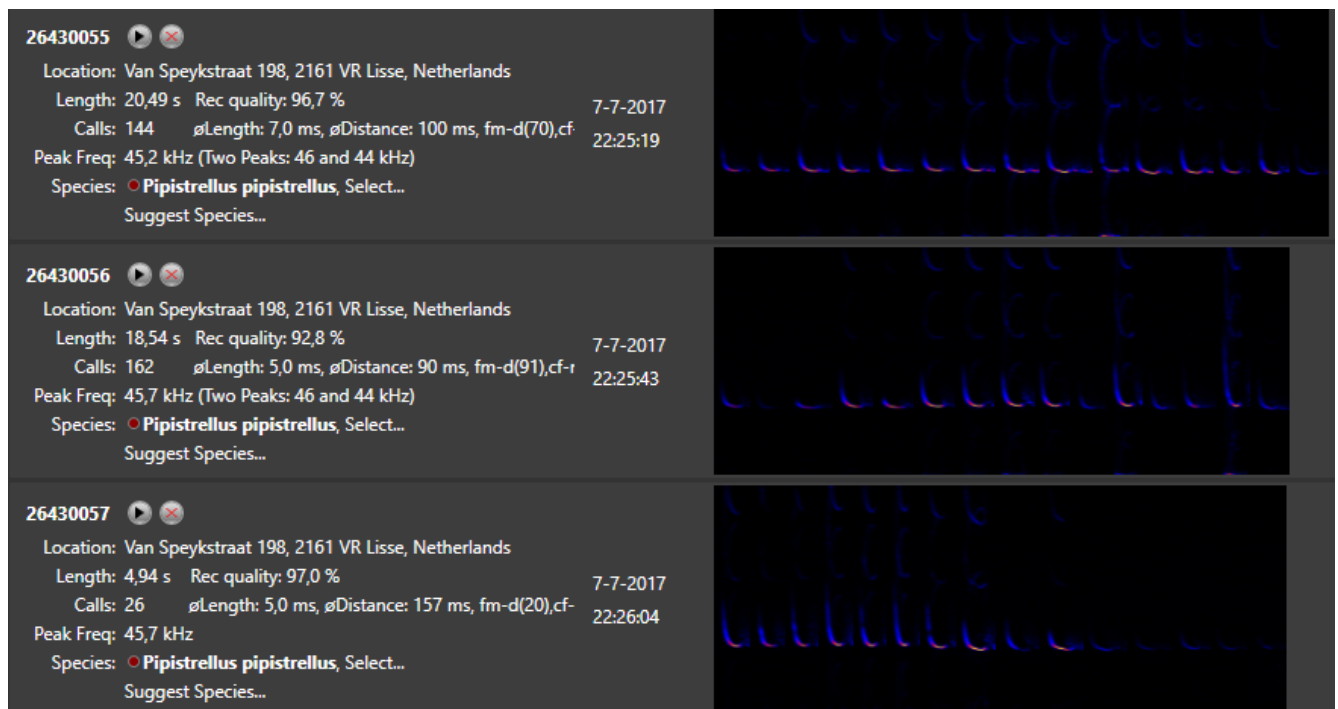
Het gehele plangebied is beoordeeld op de mate van activiteit en daarmee de functie van het gebied voor vleermuizen.

Waarnemingen 7 juli 2017

Doel van dit avondbezoek is het aantonen van een kraamverblijf. Grote groepen vrouwtjes en jongen gebruiken meerdere van deze kraamverblijven in de buurt als een netwerk. Al na twee dagen na geboorte kunnen de vrouwtjes met jongen het verblijf verwisselen voor een ander verblijf in de buurt. In 2012 is een kraamverblijf vastgesteld in de meest noordelijk gelegen flat.

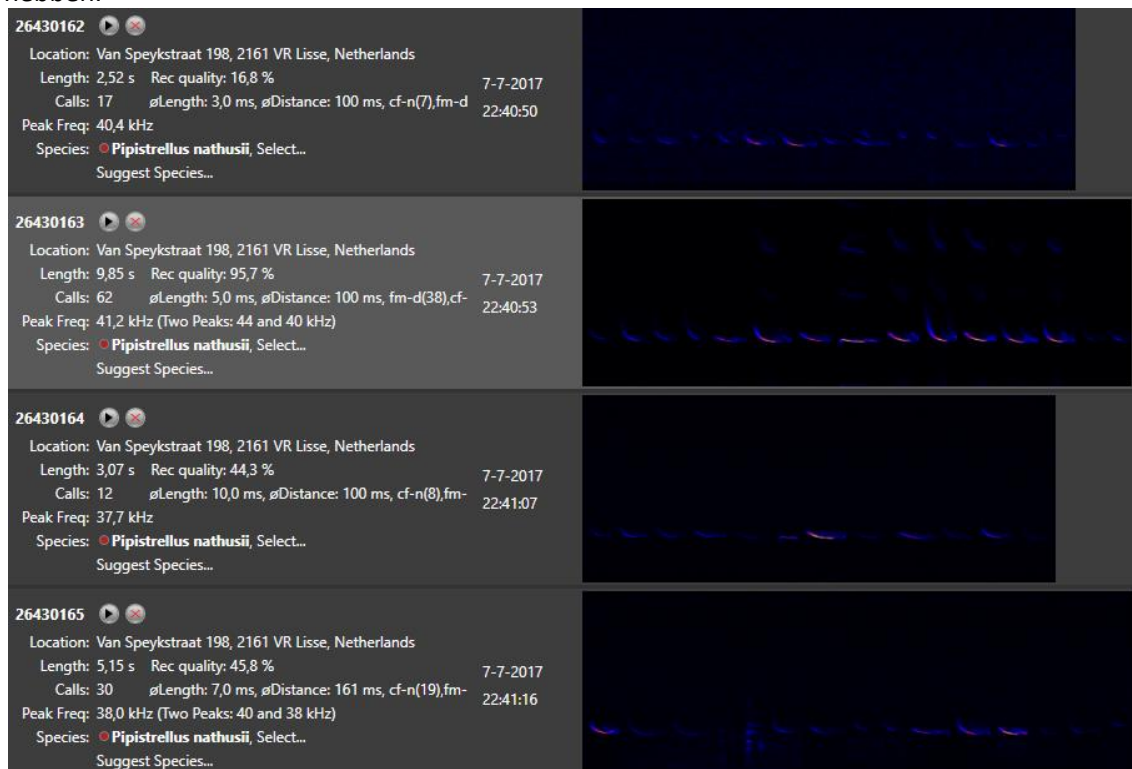
Omdat 7 juli in de kraamperiode van vleermuizen is zouden juist op deze plaats uitvliegende vleermuizen kunnen worden verwacht. Een zomerverblijf is gezien de tijd eveneens mogelijk. De eerste gewone dwergvleermuis (*pipistellus pipistrellus*) vloog om 22:06. Deze vleermuis kwam even als later aanwezige vleermuizen vanuit het zuiden aanvliegen om te foerageren tussen het groen en in de luwte van de hoek in de flat.

Vanaf 22:25 waren meerdere gewone dwergvleermuizen tegelijk aan het foerageren. Het betrof zo'n 6 exemplaren.

Waarneming meerdere gewone dwergvleermuizen tegelijk.

Geregeld werd het gebied als foerageergebied gebruikt door een ruige dwergvleermuis (pipistrellus nathusii). Dit is overwegend een boombewonende soort, die zijn paarverblijf wel in een gebouw kan hebben.

Spectrogram van een foeragerende ruige dwergvleermuis.

Er zijn geen uitvliegende vleermuizen waargenomen.

Waarnemingen 21 juli 2017

Deze avond had hetzelfde doel als 7 juli. De omstandigheden waren gunstig, rustig weer en een hoge constante temperatuur van 20 graden. Veel kleine insecten waren in de lucht.

Om 22:12 vloog de eerste gewone dwergvleermuis van het zuiden naar de flat waar in 2012 een kraamverblijf was geconstateerd. Deze vleermuis foerageerde alleen tot 22:24, waarna meerdere vleermuizen tegelijk foerageerden (zie onder).

Er zijn geen uitvliegende dieren waargenomen. De vleermuizen die in het plangebied foerageren komen waarschijnlijk van de andere kant van de vaart of uit de woonwijk ten zuiden of westen van het plangebied. Wederom was veel activiteit van vleermuizen in de hoek van de flats, zelfs bij de flats waaromheen geen groen meer stond, namelijk die flats die gesloopt gaan worden. Kennelijk zijn veel insecten aanwezig in deze windluwe hoek.

Foto van de luwte waarin vleermuizen foerageren, op de foto nog met groen.

Verreweg de meeste waarnemingen betroffen foeragerende gewone dwergvleermuizen. Opvallend veel foeragerende ruige dwergvleermuizen waren eveneens actief. Een enkele keer werd een laatvlieger waargenomen.

Waarnemingen 1 september 2017

Dit ochtendbezoek had als doel invliegende dieren bij hun zomerverblijf op de sporen. Zwermgedrag gaat aan dit invliegen vooraf. Het onderzoek vond eveneens plaats in de paartijd. Sociale geluiden die herhaaldelijk op dezelfde plaats klinken duiden op een paarverblijf.

De eerste waarneming was een gewone dwergvleermuis om 04:55. Regelmatig waren ook ruige dwergvleermuizen actief. Met name veel paargeluiden werden waargenomen bij de plaats waar in het rapport van 2012 een paarverblijf van een gewone dwergvleermuis aanwezig was (onderste rode cirkel). Zowel de gewone als de ruige dwergvleermuis maken gebruik van bomen als paarverblijf. De paargeluiden bleken nu vanaf een ruige dwergvleermuis afkomstig. Vanuit de boom in de bovenste rode cirkel klonken eveneens sociale geluiden van ruige dwergvleermuis.

Onderzochte gebied met daarin de paarverblijven van ruige dwergvleermuis. Alle grijze stippen zijn opgenomen geluiden van vleermuizen. Eén vleermuis kan meerdere malen in het gebied aanwezig zijn geweest, wat inhoudt dat niet elke stip één vleermuis is.

Tijdens het ochtendgloren om 05:51 kwam meer activiteit van gewone dwergvleermuizen op gang. Om 06:35 was de laatste waarneming van vleermuizen aan de oostkant van de flats. Aan de Van Speijkzijde was de laatste waarneming om 06:39. Uitvliegende vleermuizen zijn niet waargenomen.

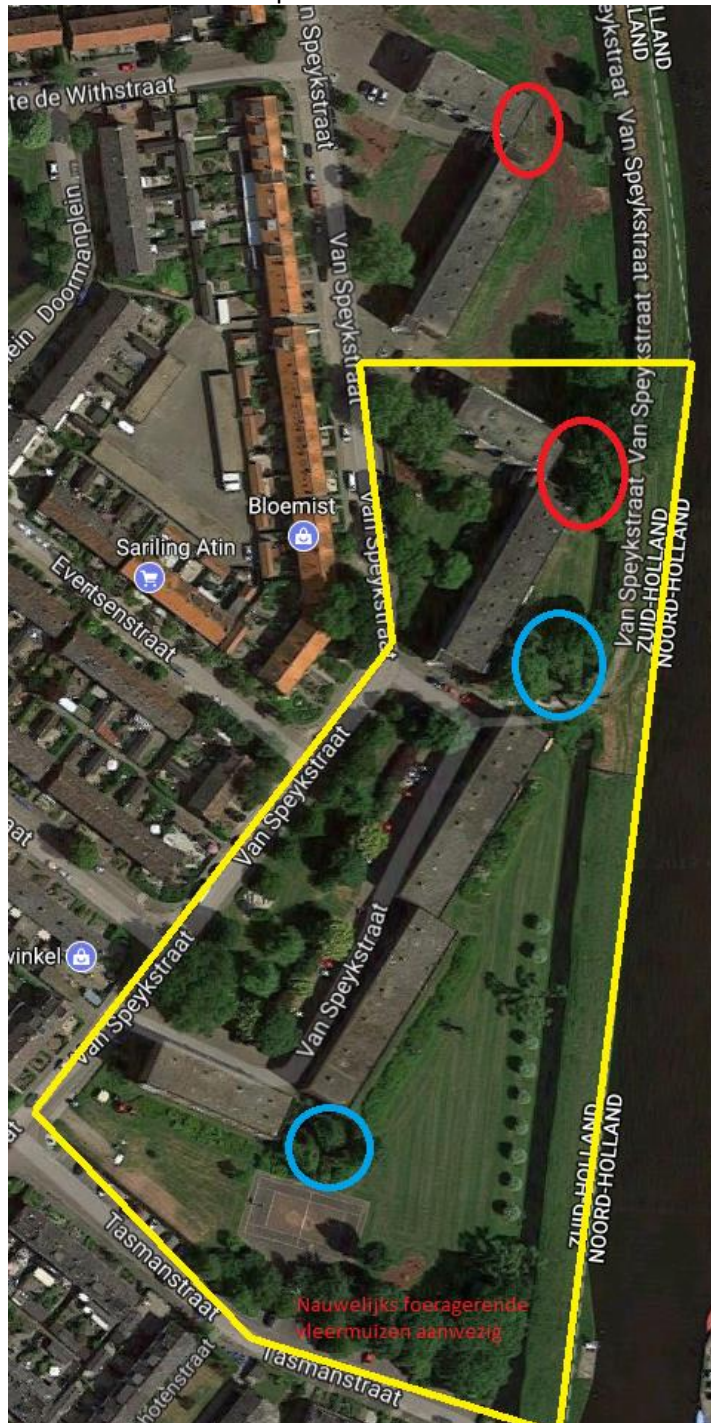
Waarnemingen 24 september nachtbezoek

Tijdens een middernachtbezoek is de kans het grootst om zwermende dieren aan te treffen. De meeste waarnemingen waren van solitaire dieren, één keer zijn meerdere tegelijk aan het foerageren geweest in rond het plangebied.

De sociale geluiden van dit onderzoek kwamen overeen met de vorige waarnemingen in het plangebied.

Zwermgedrag is niet aangetoond.

Ten opzichte van het vleermuisonderzoek van 2012 en het huidige onderzoek is in het gebied veel veranderd. Veel bomen en ander groen is verwijderd en in de nabijheid vinden vrijwel continu bouwwerkzaamheden plaats.

Situatie 2017

De gele lijn geeft het plangebied weer. De twee blauwe cirkels duiden de paarverblijven van ruige dwergvleermuis aan. In de rode cirkels werd het meest gefoerageerd. Tussen de bomen rechts onder werd nauwelijks gefoerageerd. Tevens was aan de voorkant van de flats nauwelijks foerage activiteit.

Naar aanleiding van de veldbezoeken en na analyse van de gegevens blijkt geen sprake meer te zijn van een migratieroute. Vleermuizen gebruiken een netwerk van verblijfplaatsen waarvoor migratie noodzakelijk is. Waarschijnlijk was deze route aanwezig vanwege het toenmalige kraamverblijf in één van de flats.

Grote groepen vleermuizen die invlogen of uitvlogen of zwermactiviteiten zijn tijdens de veldbezoeken niet vastgesteld. In het plangebied zijn geen aanwijzingen voor een kraamverblijf of zomerverblijf geconstateerd.

Met betrekking tot de paarverblijven dient een ontheffing van de Wet Natuurbescherming te worden aangevraagd. Om deze ontheffing te verkrijgen zijn mitigerende en compenserende maatregelen noodzakelijk. Minimaal één jaar voor het verwijderen van het groen waarin de paarverblijven zitten dienen mitigerende maatregelen te worden genomen. Voor elk verloren gaand paarverblijf dienen vier paarverblijven te worden gecompenseerd. Geadviseerd wordt in de huidige nieuwbouw acht vleermuisstenen in te metselen. Indien de nieuwbouw één jaar voor het verwijderen van het groen in het plangebied is gerealiseerd, zijn daarmee zowel de mitigerende als compenserende maatregelen in één keer genomen.

Een andere mogelijkheid is één jaar voor het verwijderen van het groen waarin de paarverblijven zijn waargenomen acht tijdelijke kasten op te hangen in het plangebied of de directe omgeving. Deze kasten kunnen aan gebouwen of bomen worden gehangen op minimaal 3 meter hoogte. Het groen kan dan na één jaar na ophanging worden verwijderd. Daarna moeten alsnog in de nieuwbouw acht vleermuisstenen als compenserende maatregel worden ingebouwd. Deze mogelijkheid kan worden uitgevoerd indien planningtechnisch de nieuwbouw met ingemetselde stenen niet vóór één jaar voor het verwijderen van het groen is gerealiseerd.